

Försvarsfrågan i kristendomens ljus. /

Ternstedt, John,

73 H Br.

*Teol.
Etik
(80)*

Försvarsfrågan

i kristendomens ljus

Af

in John Ternstedt
Teol. Dr.

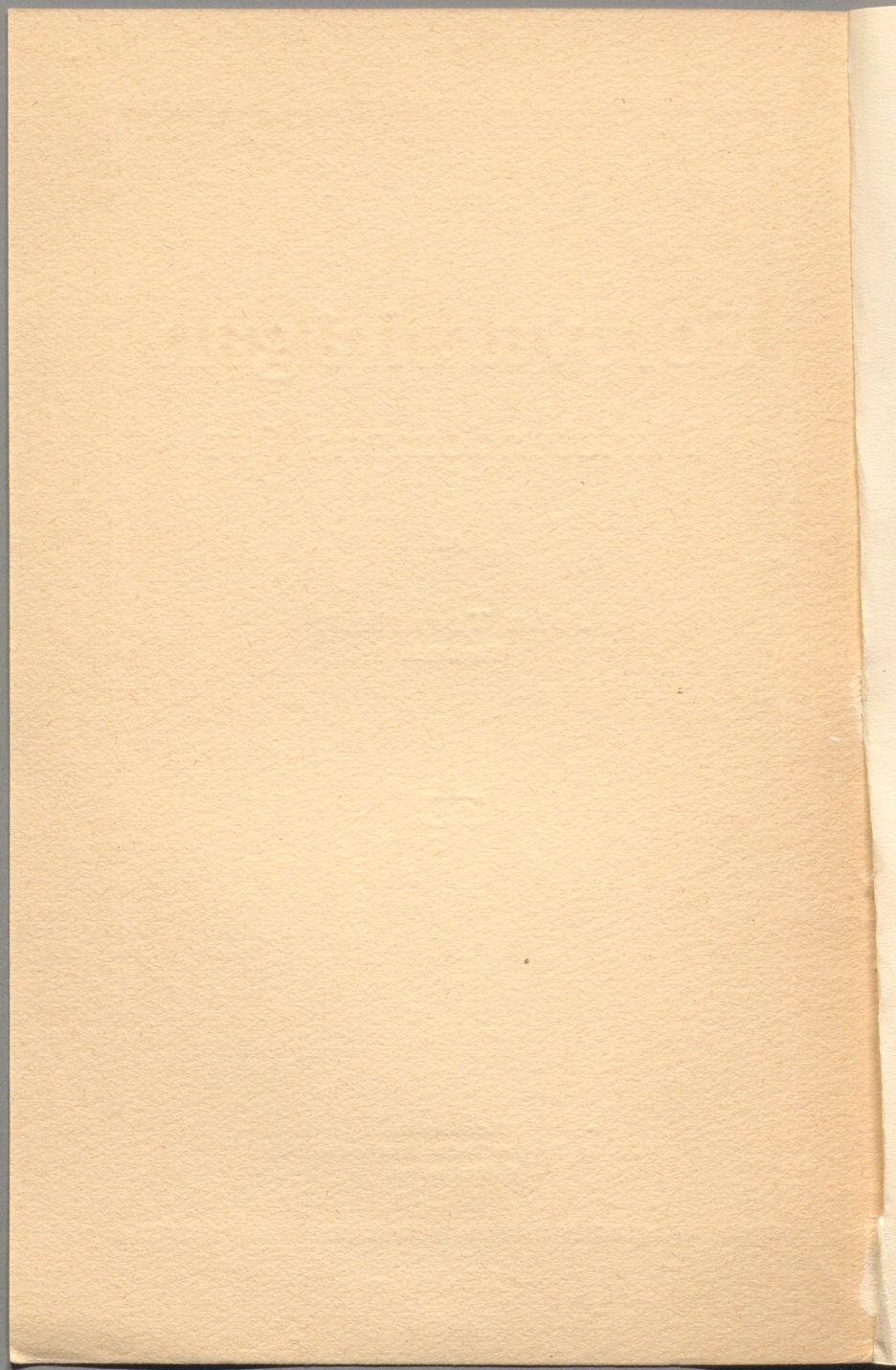

Stockholm
A.-B. Sv. Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag -
(i distribution)

— 25 öre —

1912

25

Försvarsfrågan

i kristendomens ljus

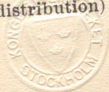
Af

John Ternstedt

Teol. D:r.

Stockholm
A.-B. Sv. Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag
(i distribution)

Detta föredrag lämnas på begäran till trycket. Något egentligt nytt innehåller det ju ej. Sådant låter sig ej lätt finnas nu, då så mycket från alla håll talas och skrives. Det gamla, kända framträder dock möjligen i ett för några nytt sammanhang, i ny belysning. Delvis ha de här framställda tankarna vid ett annat tillfälle och i annat sammanhang uttalats och äfven i tryck offentliggjorts.

Försvarsfrågan i kristendomens ljus.

Ämnet angifver, att försvarsfrågan här skall först och främst betraktas i *kristlig* belysning. Det är i första rummet såsom *kristen* jag har att uttala mig, eller, om man så vill, såsom kristen fosterlands- och människovän. Och det är blott om kriget och beredelserna därför från synpunkten af *försvar*, som det skall talas. Därvid förbises dock ej, att gränsen mellan försvars- och anfallskrig är ganska svår att sätta. Det kan ju nämligen hända, att man just för att försvara sig måste skrida till anfall. Att hvarje anfallskrig, som företages af lystnad efter hämd, ökad makt, fåfänglig ära eller andra själfviska bevekelsegrunder hos furstarna eller folken eller hos båda, måste, sedda i kristendomens ljus, dömas som obetingadt förkastliga och brottsliga, säger sig själf.

Under den delvis bittra strid, som hos oss på senare tiden förts om vårt försvar, har framställts frågan: »Hvad är ett folks främsta uppgift?» Från en sida har svarats: Försvaret, så väl ordnad, så starkt som möjligt, mot yttre fiender. Andra säga: Utvecklingen af folkets kultur, andlig såväl som materiell, särskildt i den riktning, att en ökad upplysning, förbättrade och förfinade yttre lefnadsvillkor komma de hittills sämre lottade till del i en fullt rättvis proportion till samhällets högre ställda, bättre lottade medlemmar. Intetdera är obetingadt sant.

Det rätta, enkla svaret ligger i det urgamla visdomsordet: *Rättfärdighet upphöjer ett folk, men synd är ett folks fördärf.* (Ordspr. 14: 34). Ett gudlöst folk är i grunden »oförsvarligt» äfven med de bästa yttre försvarsmedel och med den högsta intellektuella och materiella kultur. Och hvarför? Emedan det upplöses inom sig själf. Ett ogudaktigt folk kommer nämligen ovillkorligt under själfviskhetens och orättfärdig-

hetens välde. Det kan därför ej på längd sammanhållas i gemensam sträfvan och uppoffring för högre mål än de egna jordiska tidsintressenas. Men i den mån dessa tränga sig i förgrunden, spillgifves folket med inre nödvändighet åt inre upplösning.

Men kan då icke den högre förståndsupplysningen och odlingen förekomma detta? Det beror på hvad kärna den har. Den äkta lefnadsvishetens och således äfven den sanna upplysningens begynnelse är *Guds fruktan*, äfven den lägre form af densamma, som kan förekomma på hednisk ståndpunkt. Det har ofta påpekats, att då det gamla Rom stod på höjden af sin tids visserligen icke ringa odling och samtidigt var så godt som världsbehärskande, det dock snart nog dukade under för de påträngande barbarerna. Hvarför? Emedan det var ruttet i kärnan. Det liknade ett stort träd, som egentligen blott lefde och vegeterade genom barken. Därför föll det vid första allvarsamma stöt så lätt samman. Klarsynta hedniska romare erkände, att Rom förgicks genom sin gudlöshet. Bakom den uppnådda kulturens och maktens höjd hade det själf åt sig öppnat den afgrund, hvari det nedstörtades. Den historien har flera gånger upprepats och skall än fruktansvärdare upprepas.

Kulturens äkta kärna beror alltså, kan man säga, på beskaffenheten af den därmed förenade »kulten», med andra ord på gudsförhållandet och därmed äfven på förhållandet till de af Gud satta orubbliga grundlagarna för vårt sedliga lif, det enskilda såväl som det samhälleliga. Och dessa grundlagar gälla gifvetvis icke blott för tiden utan ock för evigheten, gälla människan som evighetsvarelse i tiden.

Är kulturen till sitt innersta väsen jordväänd, tappar den människans evighetsmål ur sikte, då odlar den hos henne icke det högre och bästa utan det lägre, sämre och sämsta, ej det sannskyldigt mänskliga, utan det djuriska, som då snart urartar till det vilddjursartade, bestialiska. Hon blir själfvisk, vinnings- och njutningslysten, högmodig och härsklysten. Det blir

därvid, att *den som älskar världen, i honom är icke Guds kärlek, icke heller den sanna människokärleken.* Det jordiska kan icke njutas och nyttjas i verklig broderskärlek utan den gudskärlek, som förenar människorna som barn hos den himmelske Fadern. Därför utan blir det, såsom all erfarenhet visar, blott ett tvistefrö människorna och samhällena emellan. Ett sannskyldigt broderskap mellan människorna, grundadt blott på gemensamma timliga, materiella intressen, eller den s. k. nyttighetsprincipen, kan icke komma till stånd, än mindre blifva bestående. Det måste grundas på det barnskap hos Gud, till hvilket Jesus Kristus har icke blott visat utan banat vägen. Eljest söker enhvar sitt, och då gäller: *Om ett rike varder söndradt mot sig själf, så kan det riket icke hafva bestånd.* Rifves det ej upp i strider med andra riken, så rifves det upp genom strider inom sig själf. Sant säger Franzén i vår kyrkopsalm:

Ty det land, där Gud förgätes,

Röner snart hvad ofrid är.

Först af egna det uppfrätes,

Sedan af förtryckarns här. (376: 3).

Hvilken sorglig bild häraf lämnar ej vårt eget folk, som nu njutit en i historien nästan exempellöst lång fred utåt och dock är så bedröfligt splittradt, upp-rifvet i inbördes partistrider, i bittert klasshat! Och hvem kan, som vill se, neka, att den egentliga grundorsaken härtill är den materialistiska och därför vinnings- och njutningslystna sinnesriktning, som alltmer ryckt människorna med sig och som med hjälp af de alltjämt ökade, storartade uppfinningarna kunnat göra sig tillgodo jordens rika tillgångar i ständigt stegradt tempo? Från de högre klasserna, som med sina större förhandsresurser oftast utnyttjat dessa tillgångar under utsugning af de i samhället lägre stående, har denna sinnesriktning, plus förbittringen öfver det lidna trycket, sedan spridt sig till dessa senare och helt naturligt, fört med sig både rimliga och orimliga anspråk. Och så har kampen mellan de olika samhällsklasserna om

att rifva till sig jorden, med förgätenhet af himlen, blossat upp i full låga. Den oafbrutna striden mellan världens stormakter om öfverväldet är heller intet annat än en reflex af denna kamp, äfven i det hänseendet, att under densamma »de små» få sitta emellan. En vis man har därom sagt: »Sedan alla börjat vilja blifva rika, har allt blifvit förvirradt.» (Beck). Och en annan säger lika sant: »Historien (utvecklingen) förfuskas, när den blott får till öfverskrift: *Läggen jorden under eder!* och icke äfven det andra, på fallets dag uttalade ordet: *Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud.*»

Jag fick en gång ett bref från en medlem af Svenska fredsföreningen, där det öfverst stod tryckt: »*Frid på jorden!*» Då tänkte jag: De ha glömt att taga med det, som står förut: »*Ara vare Gud i höjden!*» Men det får icke skiljas. Aldrig få jordens barn frid inbördes, så länge de ej gifva himlens Gud den honom tillkommande äran. Hvad vållar tvister och strider mellan de enskilda människorna och mellan folken, om icke det att de söka sin egen fördel och ära på bekostnad af andras, alltså med förtrampande af Guds heliga rättfärdighets och kärleks lag? Det har aposteln Jakob en gång för alla slagit fast med de kända orden: »Hvarifrån komma krig och strider bland Eder? Männe icke från edra egna lustar, som föra krig i edra lemmar?» (Jak. 4: 6). Människorna måste befrias från sina själfviska, onda begärelser och lustar, som utsätta dem för ett sönderslitande krig i deras eget inre, för att de skola befrias från tvisterna och krigen sinsemellan. Denna befrielse kan blott kristendomen skänka, ej den från kristendomen lös-slitna kulturen. Tron på denna kulturs frälsaremakthör till tidens största och sorgligaste förblindelser. Och frågas, hvarför de kristnade folken då ännu ej kommit dit? Så svaras: Emedan de ej hafva velat göra sig rätt till godo kristendomens »nåd och frid.» Om det lilla, som de däraf tillägnat sig, dock onekli-

gen har utträttat så mycket, hvad skulle då ej skett, om de tillägnat sig allt?

Den verksammaste försvarsåtgärden är alltså att folket låter sig fostras till Guds fruktan och rättfärdighet. S. Hedin har sant sagt, i ett upprop till Sveriges kvinnor rörande vårt försvar: »Religionen och den sedliga styrkan är hufvudsaken, men därefter kommer försvaret.»

Men, invändes kanske då, om så är, behöfves ju intet yttre försvar, därest vi blott såsom enskilda och folk vandra på Guds vägar? Alldeles riktigt. Därpå grundade ock Tolstoj sitt resonemang mot kriget. Sant är, vore ett folk helt och hållet genomträngdt af gudsfruktan och gudsförtröstan, då skulle det framgångsrikt kunna påkalla under af Gud till sitt beskydd, äfven mot de öfvermäktigaste fiender. Därpå lämnar Israels historia flera exempel. Därifrån äro vi dock, såsom folk ännu mycket långt borta. Men äfven om vi för vår del hunnit dit, skulle det icke fritaga oss från plikten att gent emot hotande fiender, hvilka i det hänseendet ej hunnit samma ståndpunkt som vi, använda oss af naturliga hjälpmedel till vårt försvar. Och är detta folkets plikt som folk, så få allra minst de fromma bland folket undandraga sig denna plikt, såvida de icke vilja förneka samhörigheten med sitt folk.

När Gud ville frälsa Israel från Midianiterna och Amalekiterna genom Gideon och denne hade uppådat en efter förhållandena ansenlig folkhär, lät Herren honom först skicka hem alla, som voro rädda. Då gingo 22,000. Ingen vidare förlust. Ty att skicka ut »krukor» till värn för fosterlandet batar föga. Af de 10,000, som voro kvar, togos sedan ut blott 300, genom hvilka den första, afgörande segern vanns. Gud ville därmed grundligt lära sitt folk, att hjälpen berodde af honom, så att det ej skulle berömma sig och säga: »Min egen hand har frälst mig.» Men när Gideon sedan, för att fullfölja segern, tillkallade den behöfliga hjälpen af sina landsmän och några vägrade att gifva

den, fingo de dyrt umgälla sin vägran att fullgöra sin värnplikt (Dom. 7: 1—8: 17). Då senare mera ordnade förhållanden inträdde i Israel, fick det, äfven under sina frommaste konungar, hvilka ej umgingos med några eröfringsplaner, göra en tung värnplikt, vida tyngre än vår. De voro nämligen aldrig säkra för roflystna mäktiga grannar. Och så länge de hade sådant grannskap, insågo de, hvad många bland oss tyckas ha så svårt att inse, att det endast vore en dåraktig dröm, att inbilla sig få vara i fred, blott man lämnar andra i fred. Där tjufvar finnas i mängd, skall man ej mena sig kunna afskaffa eller afhålla dem genom att hålla sina dörrar olåsta. Nej, då lär nog ordspråket besannas, att just »tillfället gör tjuften.»

Hvilken ställning böra vi då såsom kristna intaga till försvarsfrågan och kriget öfver hufvud? Först gäller, att kriget aldrig får förhärligas i och för sig, om det har än så ädelt syfte och skänker än så stora segerns frukter. Det är och blir ett af de fruktansvärdaste gisslen för mänskligheten, hvilket dock en rättfärdig Gud aldrig skall låta vridas ur sin hand, så länge folken äro sådana de äro; så länge de, med andra ord, genom sina synder själfva »skära detta ris åt sin egen rygg.» Väl må berömmas och belönas det uppoffrande, uthålliga, förtröstansfulla hjältemod, som för sanvetets och Guds skull troget gör sin plikt mot fosterland och öfverhet. Men alltid bör det stå som ett högligen eftersträfvansvärdt mål redan för den naturliga, än mer för den kristliga människokärleken, att »allt krig med larm och blodig klädnad» blir förtrådt af Guds i människornas hjärtan utgjutna kärlek. Och det vissa hoppet därom, enligt Guds löftes ord, knutet till Jesus Kristus, får aldrig en kristen släppa, ej heller upphöra att, i sin mån efter måttet af sin förmåga, arbeta därför. Det skola vi dock göra klart för oss själfva och särskildt hos de unga eftertryckligt inskarpa, att så länge människorna äro sådana de äro, är det en om än sorglig och tung nödvändighet för folken att underkastä sig försvarsberedelsens bördor.

Det af våra fäder genom århundradens arbete och strid vunna och åt oss lämnade fosterländska arvet är det vår dyra plikt att skydda och lämna ifrån oss, ej förminskadt utan förmeradt. Motsatsen vore ett äreförgätet och fegt själfmord.

Väl må det ha sin betydelse, att den så kallade »fredsrörelsen» hålles vid makt såsom i sin mån tjänande att förbereda sinnena för ett efterlängtadt fredstillstånd på jorden. Men att hängifva sig åt fredsdrömmar och arbetet för fredsidén med förbiseende af den enda säkra vägen för dess förverkligande, det är ej blott gagnlöst utan rent af skadligt. Det är lika dåraktigt som att drömma om ett himmelrike på jorden, utan att i människornas hjärtan blir upprättadt det Guds rike, som är »rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande.» (Rom. 14: 17).*

Men det tjänar till intet, säger man, att ett litet folk söker försvara sig mot långt mäktigare roflystna grannar. Det är icke sant. Så talar åtminstone ej tron på Gud, ej heller historiens vittnesbörd. Detta visar genomgående, att äfven ett litet folk, som har Gud med sig och rätten och plikten till själf försvar på sin sida, är oöfvervinneligt, om det än måste lida tillfälliga nederlag. Tänk på Makkabeernas strid mot det syriska öfverväldet, på Gustaf Adolfs och Cromwells strid för tros- och samvetsfrihet, på det lilla Nederländernas kamp i samma syfte mot Spanien, som då var världens starkaste makt! Märkas bör, att segern därvid stannade just på deras sida, som fastän vida underlägsna, i trons namn kämpade för den och för samvetets frihet. Det var en religiös idé, som bar

---

* Fru B. von Suttners till vårt språk öfversatta bok "Ned med vapnen!" är talangfullt skriven. Dess brist och svaghet är, att hon egentligen icke har någon högre makt att sätta mot kriget än den naturliga, särskildt den äktenskapliga kärlekens fordran att i fred få njuta sin lycka. Det fordras dock en högre kärlek än denna för att afvärja krigets konflikter. Den står sig för öfrigt själf slätt, då den råkar i konflikt med den äkta fosterländskärleken.

dem uppe i deras kamp. Vi svenskar borde af vår hjältekonung lära att sjunga: »Förfäras ej, du lilla hop!» om vi nämligen också kunna tillägga: »Din sak är Guds, gack i ditt kall, och i hans hand dig anbefall, så räds du ingen fara». (Sv. ps. 378). Men Kristus har ju sagt, att de som taga till svärd för att försvara honom och hans sak skola genom svärd förgås. Ja, visst! Sanningens verkliga segrar vinnas ej genom det yttre svärdet. Därom vittnar all historia, äfven reformationshistorien. Men när trosfriheten på samma gång som den med denna förbundna medborgerliga friheten hotas, då har dock den öfverhet, som är satt att hägna båda, och om hvilken Paulus säger, att han icke skall bära svärdet förgäfves, ett helt annat berättigande att för dess försvar tillgripa svärdet än en evangelii predikare till ex, har, när han för sitt vittnesbörd anfaller.

Men det är sant, ett litet folk skall ej ängsligt äflas att rusta i kapp med de stora och mäktiga, utan hålla sig inom den rimliga gränsen af sin förmåga. Eljest lägger man hufvudvikten på orätt ställe. Det skall inskärpas: Lita ej på de stora massorna! Att lita på dem, så att man glömmet lita på Gud, är lika dåraktigt som att lita på Gud, så att man försummar att efter förmåga använda de af honom gifna naturliga hjälpmedlen. Hvad duga för öfrigt dessa massor till, om de äro sedligt förskämda, om de ej sammanhållas och lifvas af hänförelse för fosterlandets väl? Hellre litet men godt än mycket och dåligt. Detsamma gäller stridsvapnen såväl till lands som till sjös. Visst är det riktigt att efter förmåga följa med i deras utbildande och fullkomnande. Ytterst är det dock icke vapnen, som vinna segern utan de som bära dem. Så långt skall man dock aldrig komma, att de moderna stridsvapnen, likt själfspelande pianon, kunna segra utan människohand och människomod. Här må anföras ett yttrande af V. Rydberg: »Ett folk, hvars ungdom samlar sig vid liderliga visors ljud under fosterlandets fanor, skrifver med egen hand sin dödsattest. Att förbättra och föröka våra försvarsmedel är en plikt. Men det tjänar till intet, om vi icke förädla de per-

sonliga försvarskrafterna. Om bakom våra kanoner står en nedrig pöbel, som lifsåskådning och lefnads-sätt gjort ovärdig att lefva, skall historiens Gud och folkens Nemesis sörja för att den dör och dör ärelös.»

På tal om anskaffning af de moderna stridsvapnen må här gärna erkännas, att äfven jag baxnade, då riksdagen beslöt byggandet af den dyra F-båten, ehuru det ej föll mig in att därför underkänna värdet af de sakkunniges enhälliga utlåtande. Hvad sedan skett har gifvit mig en annan syn på saken för vårt lands vidkommande. Än mer kan en sådan gifvas, när man betänker, huru mycket vårt folk kastar bort i besinningslöst slöseri, öfverdådigt, ja, rent vanvetligt lyx, dryckenskap och annat elände.

Men hvarken folk eller vapen förslå eller förmå, om ej Gud är med. Det heter ock i nyss anförda kyrkopsalm:

Ack, där synd och otro råda, hjälpa icke svärd och spjut.
Skulder uppå skulder båda nöd och undergång till slut.
Världslig klokhet, världsligt mod hämma ej fördärfvets flod.

Ett urgammalt, ännu ej jäfvadt visdomsord säger: »Man rustar ut sina hästar för stridens dag, men från Herren är det, som segern kommer.» (Ordspr. 21: 31). Trons tillit och trohetens ansträngning skola följas åt. »Hjälp dig själf, så skall Gud hjälpa dig.» Vål har Gud lofvat hjälpa dem som förtrösta på honom. Men om hans försvar för dem, som själfva intet vilja göra för sitt försvar, vet åtminstone jag intet löfte. Därför säger ordspråket: »Bed, som om intet arbete hjälpte; arbeta, som om ingen bön hjälpte.» Abraham, som ju var en trons och en Guds man framför andra, rustade dock ut och ställde sig i spetsen för sina 318 tjänare, då han, för att befria Lot, angrep de fientliga röfvarekonungarna. Det är en omätlig skillnad mellan att rusta sig för striden *med* eller *utan* tro på Gud. Det på Gud troende Gudsfolket kunde, fastän i yttre antal och maktmedel ringa, gent emot de vida mäktigare hednafolken säga: *De andra prisa hästar och vagnar, men vi prisa Herren, vår*

Guds namn. De sjunka ned och falla, men vi resa oss upp och blifva beståndande. (Ps. 20: 7, 8).

Men skall man hoppas härpå, får man vid sitt försvarsarbete väl akta sig för att trampa Guds bud under fötterna. Jag tänker härvid särskildt på det sätt, hvarpå sabbaten prisgifves af vår så kallade skytterörelse med dess öfningar och fester med offentliga dans-tillställningar och dyl. Därmed nedrifves ett af de starkaste stöden för kristlig sed, och förlusten däraf är ett alltför dyrt, kanske rent af ruinerande pris för en ökad försvarskraft. Alltså en *mycket dålig affär*. Hvad jag tar ifrån Gud för att lägga på fosterlandets altare, eller kanske lika mycket, om ej mer, på min egen nöjeslystnads, det skall på längd mer skada än gagna.

Här bör ännu en omständighet tagas i betraktande. Ett fosterland, för hvars skydd och förkofran vi ej få underkasta oss kännbara, helst rent personliga offer, jag menar sådana, som också taga våra kroppar i anspråk, det glömma vi snart att älska såsom vi böra. Sådan är kärlekens natur, att den kan hållas vid lif endast därigenom att den ställer sig under offerlagen, eller kanske rättare, bär denna i sig och lever i dess utöfning. Vårt lands historia under de senaste hundra fredsåren ådagalägger detta bedröfligt nog. För omkring femtio år sedan, sade oss vår kristendoms lärare vid Skara läroverk: »Ingen annan än ryssen kan lära oss fosterlandskärlek». Jag är rädd det gäller än, såvida det nu ej kommit så långt med oss, att vi som *folk* ej mera *kunna* lära fosterlandskärleken, emedan vi icke *vilja* lära den.

Därtill kommer en annan sak. Vi ha att fullgöra vår värnplikt ej blott mot yttre utan ock mot inre fiender. Skall man då med hjälp af den allmänna värnplikten väpna medborgare mot medborgare? frågas det från visst håll förtrytsamt. Det är icke meningen. Men det kan bli en sorglig nödvändighet att mot laglösa, upproriska skadegörare bruka väpnad makt, hvar till den vanliga polisstyrkan ej förslår. Då är den militära god att ha. »Lag utan käpp är klocka utan kläpp.» Den allmänna värnplikten mot de inre fien-

derna bör emellertid afse icke att söndra utan tvärtom att ena med hvarandra samhällets olika klasser, ena dem i högre intressen för det gemensamma fosterlandet, höja allmänandan, dämpa partisinet, mota bort själfviskheten och det tuktlösa själfsväldet, kort sagdt: i högre mening disciplinera folket.

Kanske invändes häremot: Just fullgörandet af värnplikten medför stora faror för ungdomens sedliga fördärf. Sant, dessa faror äro stora, dock ej oöfvervinneliga. Och det är det högre såväl som det lägre befälets dyra och högligen ansvarsfyllda plikt att, såvidt på detsamma beror, för de unga i detta hänseende undanrödja stötestenarna till fall. Mycket är i det stycket bättre nu än förr, men mycket behöfver bli än bättre. Därtill måste dock äfven de värnpliktiga själfva bidraga. Jag tänker närmast på de bättre elementen bland dem, för hvilkas fostran de goda hemmen måste lägga grunden. Det sedliga modet, som nekar att »tjuta med ulfvarna», har en underbar, smittande verkan och är för öfrigt det fysiska modets bästa underlag. Värde af att, genom en rätt anläggning af värnpliktsutbildningen, i denna klemighetens och tuktlöshetens tid få hjälp att fostra ett hårdadt, uthålligt, disciplineradt släkte kan knappt öfverskattas. Det har ofta och tvifvelsutan icke utan grund påpekats, att det öfvertag, som tyskarna nu på uppfinningarnas, industriens, handelns m. fl. områden håller på att tillkämpa sig öfver den anglosachsiska rasen, nära sammanhänger med den allmänna värnpliktsutbildning, som de förra få, men som den senare saknar. Det är ju bedräfligt, att människonaturen är sådan, att så allvarsamma fostringsmedel måste behöfvas. Men där gäller i sin mån om försvarsberedningen hvad en vis man sagt om själfva kriget: »Kan det tänkas ett mera skriande vittnesbörd om människornas uselhet än det, att om de icke krigade med hvarann, skulle de snart sjunka ned i veklighet och slöhet.»*

Att krigstjänsten i och för sig själf icke med

* N. A. Dahl, Blade fra Bjergene. Styck. 196.

nödvändighet förråar människorna och hos dem undertrycker ädlare känslor och högre intressen, därpå lämnar för öfrigt Nya testamentet ett tydligt, fast föga beaktadt bevis. Alla där omnämnda officerare framstå som ädla män, somliga som höga mönster i gudsfruktan och tro. Vi erinra om höfvitsmannen (kaptenen) från Kapernaum, som i så ödmjuk tro och öm kärlek begärde Jesu hjälp för sin sjuke slaf; om den höfvitsman, som stod ensam vid Jesu kors, väl ock vid det tillfället ensam i hela världen, med sin bekännelse, att Jesus var Guds Son, vidare om den fromme Kornelius, samt öfversten Claudius Lysias, som med så tydlig rätts- och ömhetskänsla tog sig an Paulus, då judarna ville mördra honom (Apg. 23, 24), likaså kaptenen Julius, som »bemötte Paulus vänligt», så vaksamt skyddade hans lif och så villigt aktade på hans råd vid den minnesvärda skeppsfärden till Rom (Apg. 27: 3, 43). Och dessa alla voro dock hedningar. Det var nog icke något blott tillfälligt. Den bästa förklaringen därtill ger den fromme höfvitsmannen i Kapernaum själf, då han säger: »Äfven jag är en människa, som står under befäl och har krigsmän under mig; och jag säger till en: Gå, och han går, och till en annan: Kom, och han kommer, och till min tjänare: Gör det, och han gör så» (Matt. 8: 9), Se där hvad den militära disciplinen vill och kan lära! Den hade lärt honom ej blott att befalla, utan ock lyda, lärt honom respekt för högre makter, hänsynsfullhet och barmhärtighet mot de lägre stående. Dygder, som just äro den goda jordmånen för kristen tro. Huru närmare böra då icke dessa dygder ligga den kristna militären! Och huru vackra exempel på deras förefintlighet lämnar ej särskildt vår historia! Jag behöfver blott nämna namnen Torstensson och Erik Dahlberg, i synnerhet den sistnämnde.

Men man invänder, att just såsom kristen bör, ja, kan man ej vara soldat. Som skäl för detta påstående har jag från våra s. k. fredsvänner hört anföras, att de kristna vägrade att tjänstgöra i de romerska

legionerna. Det är icke sant. Det var icke soldattjänsten i och för sig, som de ville undandraga sig, utan den afgudatjänst, som var med denna förenad, bland annat i form af den dyrkan, hvilken de ålades bevisa kejsarens i lägren uppsatta bild. Då under kejsartiden romerska hären till allra största delen bestod af legosoldater, kunde de kristna draga sig undan tjänsten utan desertering. Men då det senare, efter allt att döma, bereddes dem tillfälle att tjänstgöra på särskilda afdelningar, där de befriades från deltagande i den afgudiska kulten, stannade de kvar och skötte sin soldattjänst, såsom all annan tjänst, dugligt och plikt-troget.

Den som under de ännu i världen rådande förhållandena vill såsom medborgare i ett jordiskt samhälle i kristendomens namn undandraga sig den honom ålagda försvarsbördan och plikten, han har därför icke Kristus med sig. Han har det icke, så sant som Jesus själf har sagt: *Gifven kejsaren hvad kejsaren tillhör och Gud hvad Gud tillhör.* Judarna hade kommit under den romerska kejsarmakten för sina synder mot Gud. Enda rätta vägen att komma undan dess ok var att de i erkänsla af sin synd gaf Gud hvad honom tillhörde. Det skulle de att börja med göra också genom att ödmjukt böja sig under det romerska tuktoriset, till dess han tog det bort. Därför satte Jesus i första rummet: »Gifven kejsaren hvad honom tillhör.» Då de otåligt med upproriskt våld i förtid sökte komma undan detta ok blef det deras undergång. Så är det ock med oss i fråga om försvarsbördans och krigets tuktoris. När vi komma därhän, att vi sannskyldigt gifva Gud hvad honom tillhör, skola vi slippa det; ej förr. Sant har någon sagt: »Om vi slete mindre i de bojor, som vi måste bära, skulle vi snarare lyckas bryta dem, som vi förmå att spränga.»

Men undandragandet från försvarsplikten innebär ej blott ett förräderi mot fosterlandets sak, utan, djupare sedt, också mot mänsklighetens. Guds mening är visst att alla folk, i hans kärlek och frid förenade

skola uppgå i släktet till ett helt. Detta dock så, att hvart och ett af dem får, såsom de olika lemmarna i kroppen, sin särskilda uppgift, egendomlighet, plats och rätt bevarade. Men så länge det ena folket vill lägga det andra under sig egentligen blott för att undertrycka, utsuga, exploatera det till sin egen fördel, så kränkes därigenom icke blott det enskilda folkets rätt utan ock mänsklighetens. Detta är ju den så kallade folkrättens egentliga innebörd.*

Men då är ock hvarje folk, som hotas med eller utsättes för detta öde, i sitt, i mänsklighetens, ja ock i kristendomens namn berättigadt och förpliktadt att försvara sig för att kunna taga tillvara sitt arf och fylla sin kallelse. Vi säga »i kristendomens namn.» Som belysning däraf må tjäna följande jämförelse. Jesus förbjöd sina lärjungar, att sinsemellan använda eden. (Matt. 5: 34—37). Pålitligheten och det ömsesidiga förtroendet dem emellan borde göra ett ja eller nej fullt tillräckligt. Men då det borgerliga samhället, för den mänskliga opålitlighetens skull, måste vid vittnesmål anlita eden, så tveka vi ju ej säga, att en sann kristen medlem af detta samhälle är *såsom kristen* skyldig att i detta stycke vara »den mänskliga ordningen» undergifven (jmf. 1 Petr. 2: 43). Måste än det för sin frihet kämpande folket vika för öfvermäktigt våld, får det väl tillsvidare finna sig däri, men ej uppgifva hoppet om och arbetet för sin befrielse. »En nation, hvars söner ej vilja försvara sitt land och hvars dötrar åt detsamma ej vilja föda barn, är dödsdömdt.» (Roosevelt).

Men möjligen tänker någon: kanske just vårt folk såsom fritt folk är dödsdömdt. Då är det ju ej lönt att kämpa för dess själfständighet. Gud vet det. Men vi veta ock, att himlens och jordens konung af hjärtat gärna benådar äfven den dödsdömda, om denne bättrar

* Englands styrka som kolonialmakt beror nog väsentligen på att det mer än andra kolonialmakter uppmärksammat detta och i regeln, dock visst ej alltid, lämnat sina kolonier jämförelsevis stora friheter och rättigheter.

sig från sin ondska. Och visst är att bättringsmöjligheten ännu ej är beröfvad vårt folk. Men lika visst är, att det icke kommer att göra en mera genomgående bättring utan stränga djupgående domar för våra stora, ja, rent himmelskriande synder. Därhän har det kommit med oss, att de, som inse läget, måste säga med profeten: *På dina domars väg, Herre, förbida vi dig. — Om nåd bevisas den ogudaktige, så lär han sig icke rättfärdighet; i det land, där rätt skulle öfvas, gör han då hvad orätt är och ser icke Herrens höghet* (Jes. 26: 8, 10). Men kunna domarna ej undvikas, så kunna de dock mildras, då det i uppväckt bot, ånger, bön och förbön finnes inom folket någon anknytning för den gudomliga barmhärtigheten.

Det kan komma därhän äfven med oss, som det kommit med Israel på Jeremias tid, då domen öfver det samma från Babel stod för dörren. Profeten kände ställningen tillräckligt för att inse, att denna dom blifvit oundviklig. Därför rådde han Juda konung och hans män att uppgifva Jerusalems försvar och underkasta sig Nebukanesar. Jeremia ansågs och behandlades då som fosterlandsförrädare, ehuru han brann af den innerligaste kärlek till sitt folk och i den af honom föreslagna vägen såg den enda möjligheten icke att afvärja utan mildra domen.

Fortgår vårt folk ohejdadt på samma väg, som det länge nog vandrat, är för oss ett liknande öde ej långt borta. Ett engelskt ordspråk säger: »Det ljus, som brännes i båda ändarna, tar snart slut». Ett folk, som ruttar ofvanifrån och förgiftas nedifrån, går raskt fram mot sin undergång. Och hvem vill neka, att så skett hos oss? Att ifra för ett starkt yttre försvar utan inre, sedlig förnyelse, det anse vi därför icke rätt, och det skall föga gagna. Men att åsidosätta den senare och därjämte öppet eller förtäckt förorda försvarsminskning, kanske försvarsnihilism, det är en själfuppgifvelse, liktydig med att i dubbel mening blifva fosterlandsförrädare. Och domen däröfver skall bli där-efter.

Till sist ännu ett ord som svar på en annan invändning, som möjligen kan göras mot de kristnas fullgörande af sin försvarsplikt. Genom tron göres ju en kristen till främling på jorden. Han bekänner sig äga! ett himmelskt fädernesland, som binder honom starkare vid sig än det jordiska. Skall han då i blodig strid gifva sitt lifs offer för det sistnämnda? På denna fråga kunna vi ej ge ett bättre svar än följande ord af en, som var väl förtrogen med trons främlingskap i denna värld, den ofvan citerade norrmannen N. A. Dahl: »För Guds barn blifver det jordiska fäderneslandet, hvad föräldrahemmet är för bruden, när hon allaredan väntar brudgummen. Hon får det kärt som aldrig förut, men kan dock glädja sig åt att lämna det, dock blott med villkor, att de band icke må brista, som hon skall knyta mellan sitt gamla och sitt nya hem.»* Men hvad skall man då säga om den brud, som vid inflyttningen i sitt nya hem otacksamt och kärlekslöst glömmar sina plikter mot det hem, där hon vuxit upp och fått sin fostran? Det finnes ett slags kosmopolitism eller världsmedborgarskap, som, lössliten från tron på det himmelska fäderneslandet, gör människorna fosterlandslösa också på jorden. Den är i grunden lika omänsklig som gudlös och är, bokstafligen taladt, himmelsvidt åtskild — ty det ligger en himmel emellan — från trons främlingskap och hemlöshet i denna värld. I den äkta kärleken till det himmelska fäderneslandet ligger nämligen alltid innesluten kärleken till det jordiska, lika visst som i kärleken till Gud ligger innesluten kärleken till bröderna och i kärleken till bröderna den allmänneliga kärleken till alla människor, närmast dem, som dela samma hem och fädernesland (2 Petr. 1: 7). Detta uttalar aposteln i den kända maningen:

Älsken bröderna, frukten Gud, ären konungen!

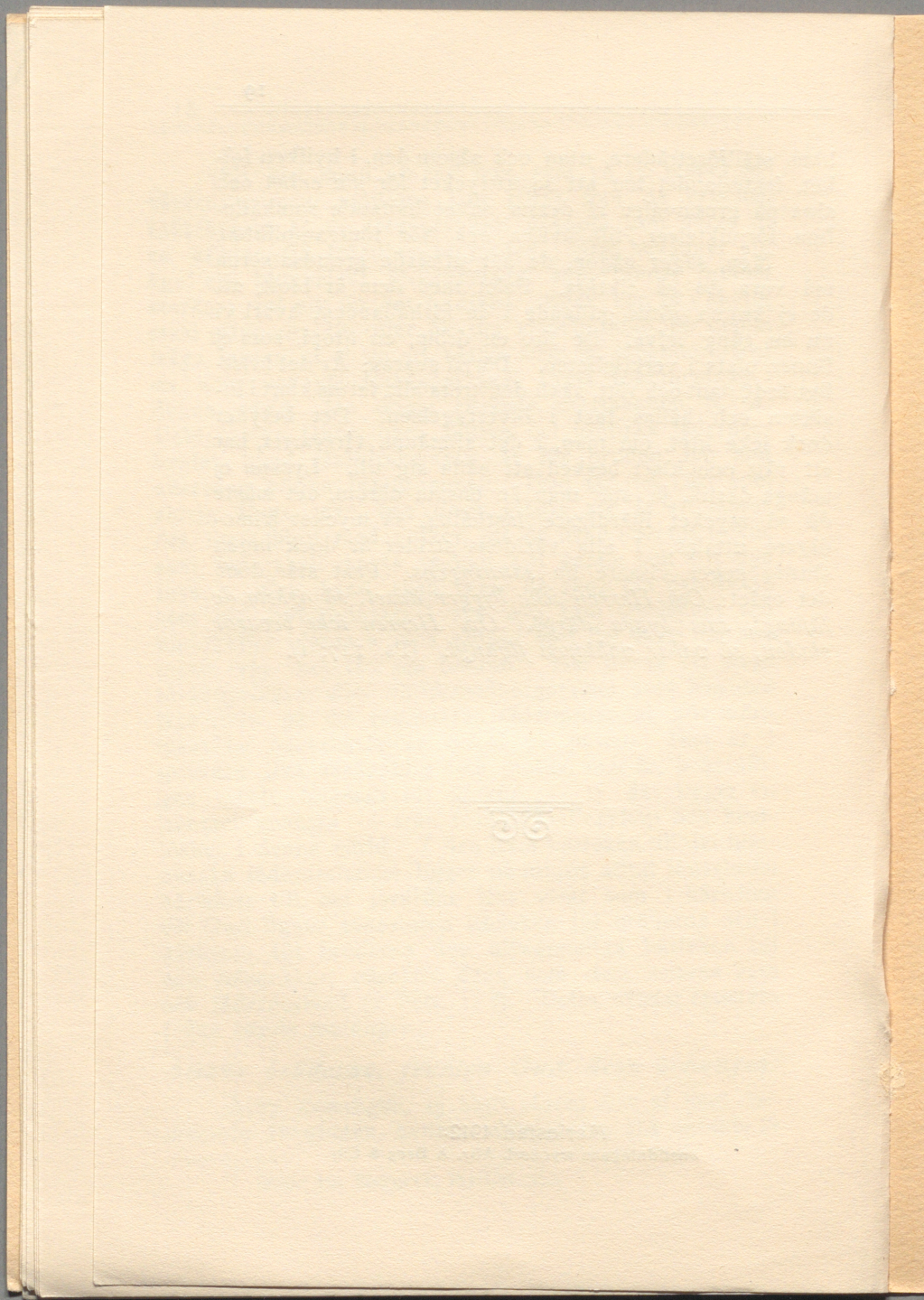
Ären konungen, ej blott såsom den af Gud förordnade öfverheten, hvilken alltså inom sitt område är

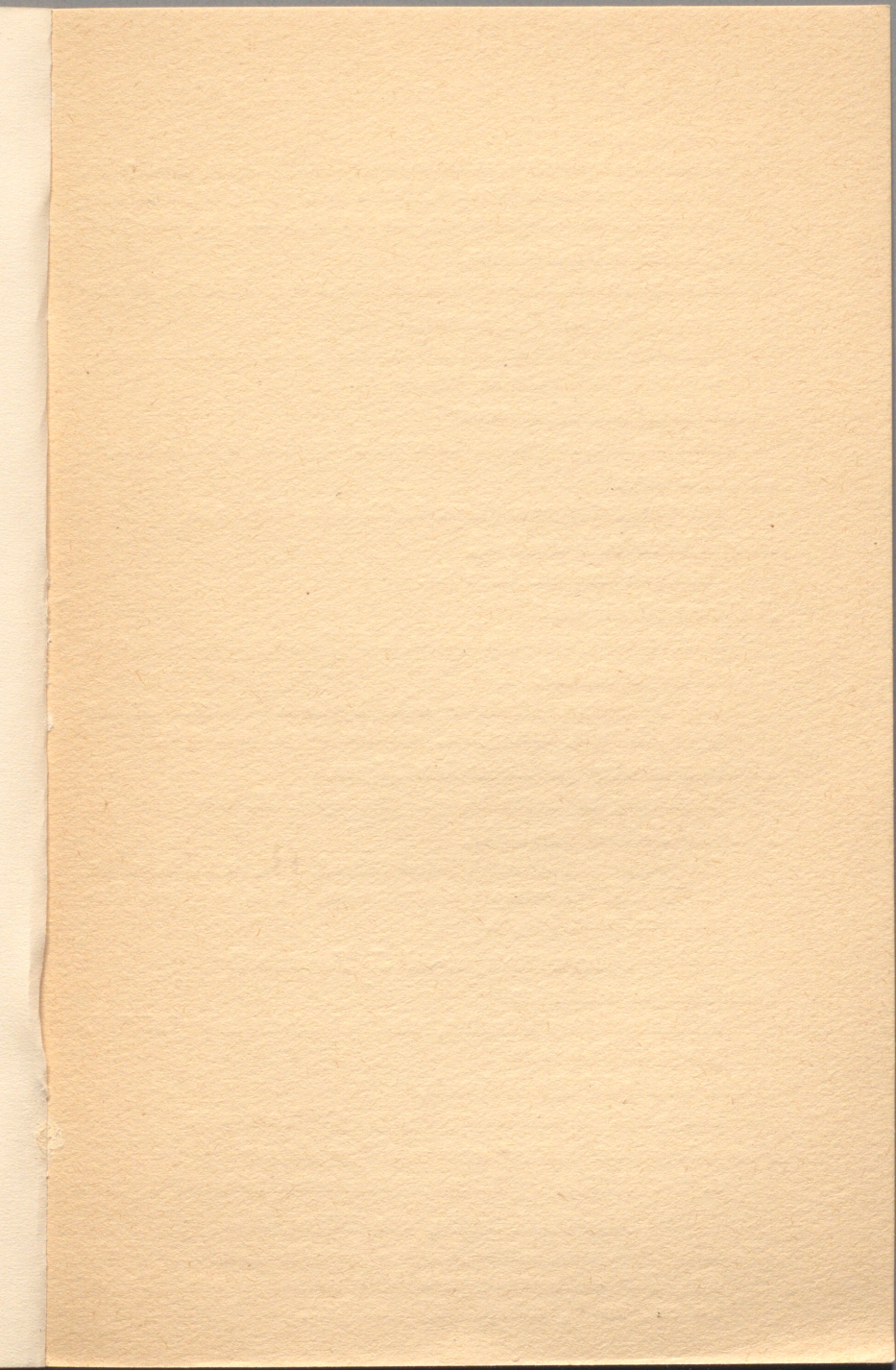
* Blade fra Bjergene, stycket 382.

hans ställföreträdare, utan ock såsom den, i hvilken folket, fosterlandet har att se uttrycket för sin enhet och sina på grundvalen af denna enhet hvilande samhällliga förpliktelser, till hvilka ock hör försvarsplikten.

Men, säger någon, de här uttalade grundsatserna må vara än så riktiga. Felet med dem är blott, att de ej kunna göras gällande i de förhållanden, hvori vi nu en gång lefva. De äro en dröm, en utopi, som ej finner plats i verkligheten. Därpå svaras: Är det kristligt sedt, sant och rätt, skall det, trots allt, fattas klart i insikten och hållas fast i öfvertygelsen. Det betyder dock icke litet, om man, i det allmänna virrvarret, har ett rätt och klart besked att hålla sig till. Lyssna ej många därtill, ja, står man än ensam därom, det måste då så mycket ihärdigare fasthållas, så mycket frimodigare uttalas. I alla världens strider är dock ingen slutlig seger vissare än *sanningens*. Fast står dock det ordet: *Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå. Om Herren icke bevarar staden, så vakar väktaren fåfängt.* (Ps. 127: 1).

I bokhandeln tillgängliga arbeten af Dr J. Ternstedt:

Predikningar:

öfver kyrkoårets gamla evangelier. H. 5,50, inb. 7 kr.
öfver kyrkoårets nya ev., första årg. H. 5 kr., inb. 6,50.
öfver kyrkoårets nya ev., andra årg. H. 5,50, inb. 7 kr.

Den lidande Frälsaren,

betraktelser öfv. Kristi pinas historia, 2 uppl. H. 1,75, inb. 2,50

Den uppståndne Frälsaren,

betraktelser öfver tiden mellan påsk och himmelsfärdsdagen. H. 1,25, inb. 2 kr.

Pauli bref till Romarna

i öfversättn. m. praktiska anm. 2 uppl. H. 2 kr., inb. 2,75.

Jakobs bref

till församlingens tjänst förklaradt. Inb. 1,50.

För hjärta och hufvud,

strödda tankar. H. 1 kr.

Pröfven Andarna!

Ett varningsord om den s. k. Frälsningsarmén. H. 0,00.

Den Heliga läran,

till hemmets, skolans och kyrkans tjänst. Större uppl., h. 2,50, inb. 3 kr., mindre uppl. inb. 0,90.

Nådens under på lidandets läger.

Teckning af Lotta Hjort. 2:a uppl. H. 0,50.

Mårten Johan Landahl,

En herdebild från Västergötland. H. 1,50, b. 2 kr.
C. W. K. Gleerup i distribution. Fås ock hos författaren, adr. Fägre.

Öfversättningar af J. Ternstedt:

Den heliga visheten

af Ärkebiskop Fénelon, med lefnadsteckning af förf. 3 uppl. Inb. 1,50.

Tröst och råd för lidande,

bearbetad öfversättning. 3 uppl. Kart. 0,50.

För sömnlösa nätter och oroliga dagar

af Dr. C. Hilty. H. 2,50. Bearbetad öfversättning.

Hos Författaren, adr. Fägre, fås:

»Farbror Per» 0,40. »Mor Karin,» *Jaquette Lind af Hageby* 0,30, *Till nattvardsbarnen* (7:de tusendet) 0,15. Tagas 10 ex., 20 % rabatt. Ej fraktfritt.